

Arrestas natural
ambrosiusi
viti, hancata
dysentonia
spite fo

Ma prof J. Vaabel
himbriinikas.
30. I 40. Madonl

Diplomitöö
370241

Leido Art.

E. V.
TARTU ÜLKOOLI
ÕIGUSTEADUSKOND
20. det. 39
№ 670
TARTU

Saldukslin tuvastusmenetlus
e hantsustamiskorralduse Seaduse
(en B S) järgi.

AA
2535.

Loetud me õigustes
Kouca eene louna
9 II 40.

Lühendid .

- R.A.O. - Riiginõuktu Administratiivosakond
t - toimetus
MNS - Maksudamismääraladus seadus
P.S. - Eesti Vabariigi Põhiseadus
T.K.S. - Tsiviilkohtupidamise seadus
T.M.S. - Tulumaksu seadus
Ä.M.S. - Ärimaksu seadus
P.Ä.M.S. - Pärandi- ja müügi maksu seadus.
K.S. - Kaubandusseadus
M.V.D. - Maksuderalituse Direktor.

Sisu kord:

Lühendid:

- § 1. Tuvastusmenetluse mõiste määrang
- § 2. Vormiadressaadid tuvastusmenet-
-luses
- § 3. Tuvastusmenetluse põhimõtted.
  - a) uurimisprintsiip.
  - b) apitsidaalse printsiip
  - c) suulisuse printsiip
  - d) aralinnuse printsiip
  - e) legaalse printsiip
  - f) vahendituse printsiip.
  - g) egaalse printsiip.
- § 4. Tuvastusmenetluse elemendid.
- § 5. Andmed maaseerohuslaselt
- § 6. Andmed kaavitusrohulaselt
- § 7. Tõendid ja muud tuvastusvahendid
- § 8. Tõestamisrohustus.
- § 9. Mitmesugused iirised
- § 10. Raamatupidamise taimised.
- § 11. Tunnistajad ja oskured
- § 12. Ülevaatus.

31.

Mõiste määrang.

Kogu riigis toimuvaid maksu-
 ülekandeid eramajapidamisühikult
 riigi valdusesse on määritletud äigus-
 liseult konstitutsionaalseis normes ja
 maksundusäiguses.

Maksundusäiguse normid sätivad
 maksukohustuste riigi, maksustamise
 sisu, maksukohustuse tekkimise tingi-
 mused, kohustuse täitmise tingimused
 ja karistuse menetluse. Sellest seaduse
 sisu loetelust nähtub, et maksu-
 kohustus on esinev kui kompleksmäiste,
 mis sisaldab endas terve rea algmäisteid
 kohustusvahetorra tekkimisest rahe
 normiadressaadi vahel ja menetluse
 maksukohustuse tekkimisest kuni
 maksu ülekandmiseni maksu-
 näudja valdusesse.

Ühed maksundustust korraldavad
 normid sätivad abstrakt-

selt massustamisega seonduvaid
 siselisi tingimusi jälgides, vaid massu-
 politilist näuet, luua massustamis-
 ihtlus. Normid määravad abstrakt-
 selt massukohustuse, sisse ja täit-
 mise tingimused, luues massu-
 korra staatilise elemendi. Sellised
 materiaalsed normid ei riudlusta,
 aga massu realiseerumist. Massu-
 kohustuse realiseerimistingimuste tes-
 taamises, materiaalse normide
 äiguslikkus ja tegelikkus läbiviimises
 on paratamatult eriaparaadi loomine
 massuoluude esiletuleku jälgimi-
 ses, ning massukohustuse realiseer-
 imisega seonduvad administratiiv-
 sete ülesannete täitmises. Spetsial-
 te instantside ja asutiste raskus,
 ning pädevus ja funktsioneerimine
 peab olema äigusriigis korraldatud
 normide alusel. Massu seadusand-
 lus selle näude testamises on
 sunnitud arendama vormilist
 massuandusäigust, mis väljendub
 formaalsete massuandusäiguslik-

kuude normidena. Formaalset normid korraldades materiaalse normidega konstitueeritud kohustusvaherorra realiseerimistingimisi etteandavad maksundusõiguses dümnaamilist osa.

Üks funktsioonelt jagunevad formaalsed normid viide gruppi:
 1. - organisatsioonilised; 2. - maksustamis-
 menetluse - 3. - sooritus- või sisseuänd-
 mismenetluse - 4. õigusraie, 5. karistus-
 menetluse normid.

Maxustamismenetluses väime
 eristada amaraord viis viilmelist
 faasi: 1. eel- 2. tuvastus- 3. otsustus-
 4. teistmis- ja 5. sooritusmenetlust.

Teisele faasile s.o. tuvastusmenetlusele
 suundubki meie raiealav raieitelu.

Tuvastusmenetlusega mäistame
 ajalises järgnevuses erinevate toimii-
 quite kogumit, mille sihiks on tuvas-
 tada seda partilist ja juriidilist alus-
 tinnu millele rajatakse antav korral-
 dis. Tuvastusmenetluse ülesandeks on
 teha maksustamisruisimus otsustus-
 hüpsens. Seaduses ette nähtud organid
 hangivad seaduses määritletud korras

korras ja alustel andmeid, kontrolli-
vad ja hindavad mansusumma
määramiseks vajalike andmeid
ja tõendeid.

32.

Normiadressaadid tuvastusmenetluses.

Normide man'i eristatakse äiguse põhi-
äpetuse nohaselt normiadressaate, ese-
meid ja olmi. Materiaalsete normide
man'i esinevad normiisikutena fissus
ja mansuohuslane. Formaalses mansuüdu-
äiguses, tingituna formaalsete normide
mitmeseridusest esineb terve rida normi-
adressaate. Pürdume siinkohal tuvastus-
menetluses esinevate normiisikutega:

Kod. ka. 67.

Tähtsaimans adressaatidegruppis on
tuvastusmenetluses mansuohuslaste kate-
gooria. Mansuohuslaste nimetame
neid tuvastusmenetlust säätivate normide
adressaate, kelle mansuohustuse
hindlansmääramisele antud tuvastus-

menetlus suundub. Mõnusaadused ise moodustavad aktiivadressastide grupi.

ENPS. tunneb kahtlusi mansu-rohulasi — tõelisi, näilisi, ning arva-tavaid. Tõelised mansurohulased on need kelle suhtes mansuolmastin on esile tulnud mansurohustuse loomiseks rüüldaldeal määrat. Teisel juhul aga, pole isiku mansurohustus ilmne, ning tuwastusmenetlus selgitab, kas tuleb tasu-da mansu või mitte.

Tehtir aigus võimaldab ka nende suhtes alustada mansustamismenet-lust, mille resultaat peaks osutama negatiivseks. ENPS. kohaselt tulewad selliste normiisikutena arvesse näilised ja arwatawad mansurohulased.

Näilisteks mansurohulaseiks nimeta-me neid normiisikuid, kelle man'au mansuolmastin rüüll esile tulnud, kuid mansurohustuse loomiseks mitte-rüüldaldeal määrat. etende lugemine mansurohulaste hulka toimub mansu-almastiru osalise esiletuleku, kui

objektive kriteeriumi alusel. Arvatakse manuskooslastena kvalifitseerime normiadressaate kelle juures pole mingil määral osile tulnud manusvalmistamine, kes aga manusasutiste arvates võinud osutada tõeliselt manuskooslasteks. Määrav on siin vaid manusasutiste subjektive kriteerium.

Seaduses kvalifitseeritakse normiisikutena ^{veel} selliseid adressaate kellel ei ole manusasutise kohustust, kuid neil tuleb aidata kaasa konkreetse manuskooslaste manu tuvastamisele. Tuntakse neid tummistajate, osurite ja teadete audjate na. Seaduses nimetatakse neid normiadressaate valmaldajaks isikuteks, milline välgendus ei ilmesta nende osavõtte manusustamismenetlusest. Täpsam nimetus oleks nende isikute suhtes kaavituskooslased.

ja sellele rajama oma sisemise
veende järgi otsuse. Kuigi ei ole
väimalik määrata maksu almas-
tiku esiletulenu ulatust ei jää
maksukohustus selgitamata ja maks
määravata.

b) — apitsiaalsuse printsiip.
Apitsiaalsuse ehk ametlikkuse print-
siibi kohaselt maksuasutis ise
määrab arutlustaimeingute alguse
ja menetluskäigu, ning juhib
menetlust ametlikult. Olenemata
sellest, kas maksukohustlane on
esitarud audmeid inspektor alus-
tab teavastamist ja selgeb menetluse
oma äranägemisel. Maksuinspektor
oma suva järgi nõuab lisateateid,
dokumente ja kutsub väga tüünis-
tajaid, ning oskureid. Maksuasutis
otsustab kas lubada ja pidada
tarvilikurs teatavate arvatavate
tööde te esitamist ja arutlemist.
Maksuasutis juhib menetlust
mitmesisulistele ja sihilistele

menetluskorraldite ja otsuste abil. Ellaksuasutis teeb neid suvaliselt, arvestades vaid alustinnu ja lõhtudes otsustabekohasuse näudest. Oma korraldavate artikidega manuuinspektor kohustab manuurohuslasi või kaavitusrohuslasi teatavaks seletusi, tõendite esitamiseks, milliseid ta peab tuvastamiseks tarvilikuks. Neude artikide alusel manuasutis korraldab eelpoolset oskurite ja tunnistajate kutsumist ning esemete- ja paigovaatluse täimendamist.

Käsitletud uurimise ja olitsiasuse põhimõtet tuleb käsitleda nõnda, et arutluse menetluse osas raskendusi avalikuuse, suulisuse ja vahendituse põhimõtted.

e) - suulisuse printsiip.

Tuivõrra on kõigepealt menetlus avalik raskendub ka suulisuse printsiip. Manuurohuslane, tunnistajad, oskurid väivad anda manuasutis suuliselt seletusi.

Selektused protokollitakse atsekohe
maksuautisis. Tuvastusmenetluse
käin peab nähtuma artis. And-
med, tõendid ja teated peavad
olema välgendatud kirjaliselt.

d) - avalikkuse printsiip.

Kogu tuvastusmenetluse mater-
jal peab olema maksukohusla-
sile kättesaadav, kogu menetluse
kestel. Maksukohuslane võib ühi-
da tunnistajate küsitlemisel, ese-
mete ülevaatlusel, esitada taau-
deid tunnistajate ja asurite vastu,
kui nad võinud kasutada hõigi-
tud andmeid maksukohuslase huvit-
sid riivavalt.

f) - vahendituse printsiip.

Selle printsiibi rahaselt maksu-
inspektor tutvuneb ise ränge aud-
metega ja tõenditega ja hüudab
neid.

e) - legaalsuse printsiip.

Lähte - kontrollaudmete ja
tõendite kogumist, ning tuvasta-

mist võib teostada ainult seaduse
 alusel. Siin ei ole mäeldud iga
 taimeingu atset naaldumist sea-
 dusele. Värtud on, et neid taimeing-
 uid saaks viia tagasi mõnele
 seadusele, nii et alamaastmelise
 haldustaimingu ja temale super-
 ordineeritud seaduse vahel oleks
 kindel seos. Iga seadus omakord,
 millele naaldub haldustaiming
 peab seonduma Põhiseadusega
 s.o. temale peab astmelises järjes-
 tuses olema superordineeritud
 Põhiseadus. Viimetus näue tule-
 tub P.S. - § 3. - e. eeskirjast: „ Riigiväi-
 mu ei või keegi teostada muide,
 kui Põhiseaduse ja temaga koos-
 kõlas olevate seaduste alusel.“

9) - egaalsuse printsiip.

Põhiseaduse § 9. lõige 1. väjendab
 egaalsuse põhimõtet sõnastuses, et
 ei või olla sündimisest, usust,
 ega rahvusest sõltuvaid avalin-
 õiguslikke eesõigusi, ega õiguste
 võrdsusi. Haldustaiminguid

peab sellekohaselt kohaldatama riisidele kodanikkudele samas alavõrras ühtlaselt.

§ 4.

Tuvastusmenetluse elemendid.

ATM
Rn. 11

Tuvastusmenetluse põhiseisus on küllaldaste ning objektivselt äigete andmete kannimine maksusumma tuvastamiseks. Menetlus algab tavaliselt üksiku maksuühiku tääämisega ja lõpeb atustusmenetlusele asumisega. Kogu tuvastusmenetluse raigus või me eristada kaht momenti — lähteandmete kogumist ja teiselt poolt viimaste kontrolli ning tõestamist täiendandmete kaudu.

Rn. 12

Täiesti ilma andmeteta ei saa kunagi asuda maksusumma tuvastamisele, küll aga liinlikkude andmete korral, nagu see esineb maksusumma määramisel hindamise teel. Lähteandmete kogumine on seega tuvastusmenetluse essentsiaalses elemendis. Andmete tõestamine ning kontroll on seevastu tuvastusmenetluse aksidentaalses elementides. Vahetegu lähte-

76.

ja kontrollandmete vahel on ääri
suhtelise iseloomuga, mis sõltub suurel
määral vastavate maksuseaduste
sättest. Etõne maksu määri võib tea-
tud ese moodustada lähteandme,
teisel juhul aga kontrollandme.

Järgnevalt käsitleme probleemide
kompleksi - mida kasutatakse üldse
audmetena maksustamisjuhul, millises
menetluse korras toimub vastavate
audmete hinnamine ja milline on
iga andmeteliigi väärtus.

35.

Andmed maksuohuslasilt.
Esiletulnud maksuohustuse
menetlemisele võtmiseks vajab maksu-
asutis vastavaid andmeid.

Maksuasutis saavutab maksu-
ohuslaselt andmeid oma näudekorral-
disega. Esitamiskohustuslikkus eeldab
seaduse või määruse alemasole.

Määruse audmise äägis on majandus-
ministriil, kes püüdleb määruses ühtlasi
isinate ringi kes peavad esitama
ilddisi, tähtajalisi teateid. M. P. S., reu

lex generalis ei sisalda üldse eeskirju deklaratsioonide esitamisesis üksikute maaüksuste alal. Üksikasjalikku näsitlust on see leidnud üksikute maaüksustes.

Teadaanded on vastavalt formuleeritud ettenähtud kirjajärgu ja esitatuna maaüksustele või tema seadusliku esindaja poolt. Maaüksustele saadud andmed peavad olema lähtealuseliselt tuvastatavad. Maaüksustele ise on kõige teadlikum maaüksustele esitatavust, ning võib mõlemal esitada kontrollandmeid ja tõendeid. Sellekohaselt on tuluteadaanded näiteks maaüksustele siduvad, millest ta ei saa mõlemal taganeda. Maaüksustele on igal juhul 5.0. kas temale esitatav andmed oma tulude üle või mitte ametikoostuslikult tegema niidlast objektivsed maaüksustamisalused.

1. ReAOt. nr. 129 ü 1931. - maaüksustele jättes enimmusel võla protsendid tähelepanuta ja maaüksustele puudus põhjus selgitamata, kas võla % on tulnud maaüksustele. Kui maaüksustele kannas neid M.P.A. tõendamata ei võetud neid enam arvesse.

Marsuukohuslase poolt esitatud andmed on alenevad mansuukohus-riinlinust kohusetundest ja oma tulude varjamise võimalusest. Meie mansuukohust korraldajad normistid jätavad kaunis avara võimaluse mansuukohuslasele oma tulude varjamiseks.

Suurem osa tuluteadaandeleid saabub mansuukohuslasele ilma ärgusliku garantüüta. Mansuukohuslase igalite põhimõtte testamises on vaja iga mansuukohuslase suhtes rakendada tuvastusmenetlust. Mansuukohuslase aja kui perioodiline toimimine nõuab kiiret testamist. Suurem osa mansuukohuslase määratakse seepärast massiliselt, toetudes vaid mansuukohuslasele saadud andmele.

Mansuukohuslasele andmeid üldse nõudmata on lubatud otsustada mansuukohuslase kahel juhul: 1. - kaaritus-kohuslasele on võimalik saada andmeid absoluutselt vajalikus ulatuses. 2. - andmete hankimine on lihtsam ja äärmisem. Välgitud

2. Maal asuvate kinnisvarade mansuukohuslase järgi: 33 12, 13. mansuukohuslase korraldajate autarise katasid andmete järgi.

an siin lihtsalt atstarbekohasuse
 printsiibist. Etainitud printsiibi
 kohaselt marsuinspektor arvestab
 menetluse kiirusega, lihtsuse ja
 odavusega. Käigil muil juhtudel on
 inspektor nõustatud pöörama
 esimesena marsuinspektorile poole
 andmete saamiseks.

§ 6.

Andmed kaavituskohuslasilt.

Marsuinspektor on ametikohuslasile
 sunnitud tömbama teavastusmenet-
 lusesse kaavituskohuslasi, kui marsu-
 kohuslane ei esita üldse andmeid, või
 on esitatud andmed puudu-
 liinud ja mitteusaldatavad.
 Marsuinspektor nõuab andmeid
 kas eendaalgatusel või marsu-
 kohuslase vastaval palvel.

Andmete esitamiskohustuslikkus on ettenähtud üksikuis maksuseadusis⁴. Esitamiskohustus võib tekkida ka määruse, kui üldanti alusel. MPS 346 annab majandusministrile äiguse nõuda oma määrusega „kolmanda-ilt isinuit“ üldisi tähtajalisi teateid. Kreditasutistelt võib nõuda, sel viisil teateid maksuseaduste alusel, eeldusel, et teadete nõudmine sünnis tõsise vajaduse puhul.⁴ Maksuasutis ise võib nõudekorraldisega käigilt teistelt asutustelt ja isinuit nõuda nende teadaolevate ajaolude kohta teateid ja täendeid, mis vajalikud maksustamisaluste kontrollimiseks. Nõudekorraldisi tähtsamaks eelduseks on, et määritletaral on näitavad ajaolud teada. Meid riitseudusi isinute ja asutuste suhtes, millel on nõudekorraldisega tehtud esitamiskohustus, koristuse ähvardusel seadus ette ei näe⁵

4. - MPS 3 45

5. - MPS 3 147

Vaid krediiditasestistelt võib nõuda teateid, mis puutuvad nende klientidesse majandusministri loal.⁶

Teated tuleb esitada kirjalikult kahe nädala jooksul päale nõudekorraldise saamist. Inspektori loal võib erandlikult anda teateid ka manusarutises, mille kohta koostatakse kahe protokolli A.M.S. 323 eeskirjale vastavalt nõudekorraldises peavad olema tähelestatud isikud ja asutused kellele näitakse teateid ja kelle kohta vajatakse vastavaid andmeid või täendeid⁷. Üldmujuliselt esitatud korraldis on nükoua rehtiv, kuni ta vastu pole vaieldud. Laetakse vaidesitamise-tähtpäev mööda peab täitma nõudekorraldist. E.M.S. 3345, 47 elusel väivad teatamisest loobuda seaduses järgmised laendatud isikud:
1 - maksukohuslase abiraasa kelle kohta näitakse teateid ja otse-

6. - E.M.S. 365, 2 lg.

7 - E.M.P. otsus 215-R-1936a. E.M.S. 345 põhjal inspektor võib nõuda teateid, "kolmandaist isikutest" konkreetse maksustamise puhul.

joones sugulased, eestaste ja
 noolealused, külgjoones sugulased,
 ning häimlased teise astmeni.

2. - selle mansurohulase teeniste-
 jad, kelle kohta andmeid näutakse
 3. - arstid, advokaadid, ning vaimu-
 lised, kui näutavad teated au
 neile esitatud kutseülesande täit-
 misel. 4. - riigiteenijad, kui üld-
 mete eitamine pole rannurõlas
 saladuste hoidmise kohustusega.
 5. - muud isikud seaduse alusel.

37.

Tõendid ja muud tuvastus-
 vahendid.

Tuvastusvahendina tuleb arvesse
 kogu materjal mis võib aidata
 kaasa mansurohulase faktilise
 ja juriidilise alustiku tuvastamisele.
 Samuti võib tõendina ANNS 353-e
 alusel kasutada iga asjaolu, mis
 aitab kaasa alustiku selgitamisele
 ja pole seadusega vastuolus.

Mansu kohuslasel on subjektivne
 äigus käepärast olevate tõendite
 esitamises. Kuid see ei eelda
 veel seda, et mansuinspektor
 kohustuns selliseid tõendeid arves-
 tama. Mansuiku subjektivsele
 äigusele esitada tõendeid vastab
 mansuinspektori subjektivne
 kohustus võtta neid vaatlusele.
 ja sellega see piirdubri. Mansu-
 kohuslane ei saa nõuda, et tehtar-
 atus rajatans esitatud tõenditele.
 Peale uurimist ja vaatlust võib
 tühisens osutuvad tõendid alati
 lüüdata tagasi. Tõendite esitamisel
 on seaduses nähtud ette kaks
 riitendust: 1 - kui mansu kohus-
 lane on palunud teatud võtte
 täestamises väga rutsuda oskureid
 ja nende resuldmaat asetub osaliselt
 ri negatiivsens, siis näütanse oskuri-
 tase, ning päevarahad mansu-
 kohuslaselt sisse administratiiv-
 sisse nõude korras (EM 145 § 57, 2 lg).
 2. - tõendite hulgast on eralolatud

sellised tõendid mis pale kooskõlas seadusega või tõendiga, selgitata-
 ajaolu ei ole oluline aja otsusta-
 misel või on küllalt selge (SM 453 58).

Tõenditena esinevad nii asi-
 kui ka dokumentaalsed tõendid.
 Samuti tulevad tarastusvahendina
 arvesse esemete, -paigavaatus
 manuskriptide, -paberi, või inspen-
 tori enda algatusel, raamatupidole-
 mistaiminute, igasuguste üriku-
 kontrollimise ja tunnistajate,
 ning oskuste käsitlemine.

Enne tõendite ümberajaliku
 vaatlust peatume küsimusel,
 kes peab esitama tõendeid, kellel
 on tõestamiskohustus.²

3. §.

Tõestamiskohustus.

Tõestamiskohustusest manusta-
 mismenetluses ei saa kõnelda —
 sellisel kujul, kui tsiviilprotsessi-
 kus väitjal lasub onus probandi.
 Manustamismenetluses on rajavaars

põhimõtteks, et manuasutis peab
hoolditsema rüüraldaste töendite
eest. Seega manuasutisel lasub
primaarselt töendamiskohustus.
Menetluse lõpul manuasutis peab
suutma põhistada oma otsust.
Menetluse kestel või aga mõlemad,
või manuasutis, kui ka manue-
kohuslane äigustatud ja kohusta-
tud esitama vajalikke töendeid.
A.M.S. § 49 sõnab: „et asjaosaline on
kohustatud esitama vajalikke and-
meid ja töendeid, mis tal on asja
kohta olemas“ manuekohuslane
menetluse kestel võib äigust ise
esitada oma väidetele töendeid,
kui inspektor pole neid nõud-
nud (A.M.S. § 50).

Manuasutis kolmel juhul ei
saa manuekohuslaselt näuda
töendeid: 1. — normaalse asjaolu
töestamiseks, 2. — eitava asjaolu
töestamiseks. 3. — väimatu ma
asjaolu töendamiseks ei saa
näuda töendeid. Mainitud

laure!

kolm ajaolu ei ilmne küll MKSt, kuid see väljendub ajaoludest.

eräitens esimene juht: - eitab maksurohuslane üldse maksurohustust, ei saa temalt näda tõendeid. Maksuasutus, kui ta asub vastupidisel seisukohal peab siin ise hankima tõendeid, millega põhistada maksurohustist. Teisel juhul, kui maksurohuslane on annud üles normaalse tulu, mis ei ole loomuliku tulu madalam ei saa maksuinspektor näda tõendeid. On esitatud telusumma ilmselt madalam võib maksuasutus üle minna hindade võrdlusandmete alusel teise maksurohuslase poole ülesantud tulu lähtudes tingimusel et tulu saadi ihesugusest allinast.

Kolmandas ei saa näda tõendeid vabamutsehitelt maksurohuslastelt. Maksuasutus ei loe esitatud andmeid siin usaldusväärseks, kui tulu deklaratsioonid
- reeritakse

siin liig madal. Maksukohuslaselt
töendeid nõuda ei ole võimalik, sest
viimased puuduvad töendid, mistõttu
tuluseurust väikeid töendada. Maksu-
inspektor, kui ta esitatud andmeid
ei loe usaldusväärseks kogub ise töen-
deid.

Teadet kaarituskohuslaselt tule-
vad, siis arvesse, kui on näidatud
usaldotavad töendid, mille põhjal
nad maksukohuslase tule teavad
täpselt. Luid arsti, advokaadi, notari
j.t. vabariitseliste tegevuslaad vawalt,
võib äelda mitte keegi ei võimalda
teistel isikust teada sissetulute suu-
rust. Maksukohuslane ise ei saa toe-
tuda müllaldatele töenditele, sest
ainsa töendmaterjalina esinevad
siin mainitud isikute ajaade-
raamatud. Ajaaderaamatust näh-
tub ajaade üldaru, klientide ja
patsientide nimed, ning „tassi-
tasu“. Seaduses ettenähtud tassid
ei keela võtmaast tasu karne-
leppel. Arsti tasu näiters sõltub
täiesti patsientide järukusest.

Samuti advokaadi tasu ja palve-
kirjade kirjutamise, näuannete
tasud üldse ei nähtu raamatust.
Marsuinspektor ei arvesta asjade-
raamatud kunagi kui tegeliku
tulu peegeldavat? Marsuasutus võib
siin kaardseid andmeid st. võrdleb
teise samalaatse marsuohuslase
tuludega, millel on usaldatavamad
andmed. Küsitleb asjatundjate arva-
must? Üldiselt on marsuasutus

8. R.A.O.t. nr. 288 ü 36. ... kaebaja on arve brutto-
tulu advokaadi praxisest deklareerinud
578 kr. - ning puhastulu 98 kr. - teid summe ei
alla ta millelegagi toendanud. Kuine advokaadi
praxisest näidatud tulu on väikene ja toeu-
damata võib tulumarsuohuslasele teinud
pärjendatud kahtlus näidatud summade tähti-
kuses ja sellest allinast saadud tulu kindlaks
määratud kogitud andmete põhjal, millest
müra tulevad lugeda no võrdlusandmed.
Kaebaja on esitanud E.I.P.K.-le asjade raamatu
Sellest nähtus asjade arv ja kirjeldus ja
asja eest saadud tasu seade ei nähtu. Sellest
järgneb, et advokaadi asjade raamatu põhjal
pole võimalik sest allinast saadud tulu
kindlaks määrata.

9. R.A.O.t. nr. 152. - ü 284. autodelt saadud tulu
kindlaks teiniseks esitatud milomeetri
määrtja arv ei näita tegeliku tulu, sest tasu
säätub ajast ja kohast; mispärast tulu
määrati asjatundjate arvamusest.

tõendite valikul vaba. Kuid inspek-
tor ei tohi teatseda ^{arvult} maksuasutise
huvides, vaid peab püüdma selgitada
ka maksukohustase rasursi kõnele-
vaid asjaolusid. Tähtab maksukohus-
lane dokumentaalsele tõendile, mille
kättesaamine tenitab temale ras-
rust peab maksuinspektor teda
alustama dokumentide kättesaamisega.
Maksuasutus peab enne 15. 10 nädale koha-
selt määrama maksu summa nõgitud
audmete põhjal. Mitmesugused äri-
ra dokumentaalsed tõendid j. m. tule-
vad maksu tuvastamisel arvesse vaatle-
me alljärgnevas:

3 9.

Mitmesugused ärikirud.

Päia keeluvad dokumentid, äri-
ja arveraamatud, kirjad, aruanded,
protokollid ja passitserid j. m.

Dokumentaalses tõendites loetakse
tenstuaalsed mõtterägiudid, mis
on märgitud paberile, või mõnele
muule notatsioonikõlvulisele
esemele ja millest võib eeldada,

et ta on välgastatud teatud aja-
 alude täestamisega. Dokumentidid
 tulevad arvesse tõendina seerõrd
 kui nad aitavad mingis määres
 tuvastada juriidilist või faktilist
 alustingimist. Dokument-tõendid liigi-
 turvad normatiivseis ja normi-
 väärtus. Esimesed määratlevad
 allkirjutamiste või kolmandate
 isikute heas äigusi ja kohustusi,
 Teised täestavad teatarate siindmus-
 te näinu või taimeingute olekut.
 Viimaste liini on arvata ka
 need protokollid, millele seadus
 ei omista normatiivanti jõudu.
 Sellised erivad üsna suhtelist
 väärtust. Tõenditext pälvisivad suur-
 emat tähelepanu just normatiiv-
 sed dokumentidid. Oma tõendus-
 jõult normatiivsed dokumentidid
 rühmituvad avaliku-äiguslineks
 anteks ja eraäiguslineks tehinguks.
 AENS. 256 määritleb avaliku
 dokumentina — vastava ameti-
 asutuse poolt tema väimroua

Kalok, 1907
 5. 11. 219

26. 11. 210

juurides koostatud või väljaantud
 dokumenti, mis on tõendusena selle
 kohta, mida selles dokumentis
 ametlikult korraldatakse, teata-
 takse või tõendatakse. Avalikele
 dokumentide hulka loetakse ka
 sellised, mida seadus loetleb avalike
 dokumentidena (AAMS. § 58). Välisriikide
 vastavate ametiasutuste poolt
 väljastatud ürikuud tulevad testis
 avalikele dokumentidele arvesse
 tingimusel et nende ehtsus on
 tõestatud, testi vastavate ameti-
 asutuste poolt, ja et neil on välis-
 tamise kohal na avalike docu-
 menti tõestusjääd (AAMS. § 57).

nel. ehine
 m.

Eradokumentidena tuleb arves-
 tada eraisikute või -ühenduste
 poolt väljaantud dokumente mis
 on kannu seatud nende kohta
 õigusnormides esitatud tingimustel
 Seda kuuluvad näiteks: arved, võla-
 kirjad ja kvittsingid jne.

Tõendusjäält eelisastmel seis-
 vad need avalikud dokumentid.

mis ei sisalda eraõiguslikke tehni-
 quid. etteid ei viivad n.n. vääramatu
 tõestusjõudu. Kui ametiasutisel
 tekitab põhjendatud kahtlus docu-
 mendi nomen verumi või nomen
 bonumi suhtes, siis ta on õigusta-
 tud menetlust edasi lükkama ja
 asuma dokumendi ehtsuse selgi-
 tamisele, ning sisse kontrolli-
 misele vältsmenetluses. Teisel ast-
 mel asuvad n.n. eraõiguslikud
 protokollartehingud s.o. avalikud
 dokumendid, kus ametiasutis on
 alnud kaastegevat nende sooritamisel
 kolmandal esitlusastmel au era-
 dokumendid. Esitlusastmed eri-
 vad tähtsust vasturääkivate
 dokumentide olemasolul. Muidu
 mansuastis peab arvestama iga
 dokumendi õigega, kui ta pole ise
 suutnud tõendada vastupidist.
 Dokumentidega saab tõendada
 iga asjaolu mis kooskõlas
 dokumendi sisuga. Tihti esinevad
 aga mansustamisel teatavad

asjaolud, mida peab just dokumentidega tõendama, näiteks: kulusid on lubatud tõendada ainult dokumentidega, samuti välaprotsentide tasumist, triviil vaherordi j.t. Tulu tõendavate dokumentide üle atustatakse nende sisemise tähenduse kohaselt. Käigepealt ras on kulu selline mis on lubatud seaduses maksustamisel mahaarvata¹⁰ Teatud ettevõtetele on kulusid nähtud ette lubatud suuruses ja siin tulevad arvata kulu-tõendavad dokumentid ainult seaduses lubatud suuruses."

---

10. R.A.O. t. nr. 274. §-33a. naiseäele tasuta korteri kasutada andmine ei tule kuluna arvesse, sest seadus ei kohusta andma prii korteri t. mis loetakse võrdseks ringiga.

11. R.A.O. t. nr. 254. §-34. Kooperatiivühisuste iselaomu kohaselt tuleb arvata neid kulusid, millega ühised müüdistavad ühisuste tulunust, kui need kulusid on tehtud vastavalt ühisuste üldisele jäärule.

Kulude mahaarvamises, mis tingitud massuokuhulase tsiviilseist vahetkorrast, massuinspektor nõuab massu-
 rikult avalikus korras koostatud
 dokumendi esitamist, või nõuab ise
 selle välja, kui ta teab kus dokument
 asub (ENNS § 56). Põhimõte seisab siin
 selles, et massude all mis TMS § 19 p. 6
 määritleb tulust mahaarvamises
 massuinspektor peab atustama
 ainult avaliku dokumendi, kui tõen-
 di alusel¹².

---

12. R. A. O. toim. nr 166 II 28a. — Kaubajate
 amaraheline leping massu
 kaubajate emale igal aastal teata-
 osa kaubamaja üldtuludest ei
 näi alla tõendusena, et see summa
 kuulub kulude hulka, mis nähtud
 ette TMS § 19 p. 6. all, kuna see
 on hõlmitud amaraheline leping,
 mitte aga notariaalne, kuna
 TMS § 19 p. 6. nõuab ette massu,
 mis sünnivad notariaalse
 lepingu põhjal.

Ametlikud kirjad: Selle mäiste man väime kõnelda laiemas ja kitsamas mättes. Laiemas mättes an igasugused üriud, mis ametiasutise poalt adresseeritakse mingile asutisele või isikule ametlikud kirjad. Kitsamas mättes an ametlik kiri ametiasutise poalt kellegile lähetatud üksiküriku, mingi ajaolu teatamine samale isikule. Laiemas an veel aluline vahetegu alikirja ja äranirja vahel.

Käin ametlikud kirjad erivad töendusjändu ja neid peab arvestama, kui si ilmne õigu, vastuväärivuse ja arusaamatuse teiste kirjadelega, või dokumentidega. Äranirjad peavad töendusjändu amamises olema notariaalselt täestatud.

Raamatupidamis toimimud.

Koguosa töendusmaterjali moodustavad tuvastamisel äri-, arveraamatud, sissevärnimis-

Kaustad, aruanded, bilansid, allkirjad, kassatsesid ja korrespondents ning ärikirjad j.m.

Eorraalimult peetud äriaruaamatamis käsitleb nii äri staatikat kui ka dünaamikat peegeldab kõige paremini äri faktilist tulemust. Etad esinevad turastumene tluses sageli tähtsate menulsvahenditena, nii lähteandmete kogumina, kui ka kontroll- ning täiendandmete allinaa. Mentluses tulevad arvesse nii massurohuslase, kui ka kaastusrohustate äriaruaamatud.

Raamatupidamise probleemi käsitlevad kaubaanduslinul alal teatsejate suhtes usuaalse retsepti sinoni ja kaubaanduslinu tava kaudu ex-Vene RS (Ustav Torgovä 3 669-691). Lex specialisena sätib raamatupidamiskohustust A LõMS. 318. Suurelt osalt on meil raamatupidamise suhtes usuaalset retsepteeritud HGB ettekirjutisi.

Vene kaubandusseadus näuab, et isirikud, kes tegelevad kaubandusega on kohustatud pidama vastavas korras raamatuid, millele kohustus laieneb ka ühingutele ja antiaseltsidele (VRS 684, 685). Raamatupidamisest on vabastatud turukaupmehed, kes laudadelt müüvad või oma kaupra laiali kannavad. Ettenähtud raamatute arv ja liik vastavalt kaubandusliku ettevõtte suurusele. Arv staatina ehk seisu kohta peetakse inventari raamatuid, mida peab kasusseadma 1000 aastat. Inventari raamatust nähtub kaupade hulk, völad, mida vaja maha ja saada, bilanss, ning ettevõttes aler raha.¹³

13. Inventuuri jääduustamine on raskemaid probleeme raamatupidamises 1. hinnatakse esemed oma hinnaga s.o. sisseostu hinnaga 2. varad mida hinnatakse odavalt oma hinda: väärtpaberid kui börsi kursa inventuuri tegemise päeval odavam, kui amahiid, siis kantakse ka väärtpaberid odavamalt inventari ^{arsti.}

Raamatud tõendusmaterjalina on arvestatavad, kui nad on peetud sisuliselt ja vormiliselt äieti. Sisuliselt peavad raamatu sisseanded vastama materiaalsele tööle. Kain tingimused peavad olema registreeritud ja väändatud rahaliselt. Sisseanded peavad olema tehtud sissetulenu järjekorras. Parandusi tohib teha ainult enne aasta bilansi konservõtmist.

Kriteeriumid on meil sageli ettetulevad vormiliselt puudulike raamatud. Peamine näide on vormilise reie juures: 1. - puhtus, ei tohi olla määrimist, mahatõmbeid, ilma äiendusega. 2. - ei tohi olla tühi ridu, ega ridade vahete kirjutiisi. 3. - sisseanded peavad olema tehtud tindiga, keemilise pliiatiga.

Enne tarnituselevõttu peavad raamatud olema väändatud, lehed nummerdatud. Meil on harva ävide poalt esitatud raamatud vormiliselt ja sisuliselt äieti peetud. Lõduselt on meil

suovitatud sisse-seada raamatute kontroll, olenemata maksustamis-
jühtumist, nagu see sünnib Inglis-
maal n.n. „Chartered Accountants“
poolt. Ismajärgulist jäudu erivad
meil äri enda poolt revideritud
raamatud, mis kergendavad märksa
maksustamist ja on ettevõttele euda-
le äigens maksustamisens soodsam.

Ei vasta raamat sisuliselt ja vormi-
liselt näetele kogub maksuinspektor
ise tõendeid ülevaatusel, kaupade
laeteluga ja asjatundjate arvamuse
alul, või läheb üle hindele, kalku-
latsioonile.¹⁴

R. AOT. nr. 365-1935. Kui manja ei esita alijentüürisand
andmeid s.o arveraamatuid siis on maksu-
asutised sunnitud ja kohustatud kasutama
kaudseid andmeid. Maksuasutused määrates
maksukohustuse ettenõtte lähikäigu
on H.S. 241. korras kindlaks on sunnitud ka
kalkulatsioonide kasutama, kui maksukohus-
lane kindlaid andmeid ei esita... Maksu-
asutlase poolt koostatud kalkulatsioonide, mis
rajatud tema poolt kogutud andmetele
ei või maksukohustlane enda poolt
kalkulatsioonidega harata ümber lüües
sest tema peab igal juhul võimeline olema
kindlaid andmeid esitama.

Maximoralduse seisukoht pidi
 olema maksuohuslasele teada
 ja ta peab hoolitsema müllaldaste
 tõendite eest. Sisaldab raamat üksi-
 kuid eksimusi ja vigu siis pole
 maksuinspektor ärgustatud raama-
 tut, kui maksustamismenetluse
 tõendit tühisena tunnistama¹⁵.

Teeldub inspektor põhjendamalt arves-
 tamast äri raamatut, sooritab ta menet-
 luses alulise eksimuse. Vigade suuruse
 üle otustab maksuasutis igatahes
 suvaliselt, seda arstis põhjustades.

On maksuasutis nõud raamatu
 kõlblikkus tunnistanud asutub see
 talle siduraks.

Raamatu sissekanded kontrolli-
 takse kvitungite, arvete ja all-
 kirjudega. Viimaste mitte kokku-

---

15. - Adm. OT. 1927. üksikud väikesed
 vead raamatutes, mis alulised ei ole
 ei tingi raamatute tagasi lünn-
 mist kui maksustamise alust, vaid
 need vead tulevad maksuasutises
 arvesse võtta ja ära parandada.

Kõla on küllaldane äri, - arve -
raamatute mitte kui tõendiga arves-
tamisega. Samuti peavad aruanded
ja nende alalised bilansid olema
kindlasti kooskõlas vastavaalalise
raamatupidamisega, kui majand
onab viimast. Aruanded ja bilansid
erivad tevastusmenetluses üldse, kui
~~Kontroll~~audmed vähe tähtsust, pees-
mine tähtsus seisneb neis kui
lähteandmes.

Aruanne on kirjalik kogu-
võtte antud majandi tegevusest
mõne möödunud perioodi vältel.
Avalinud aruanded ettevõtte esi-
tarvad igal aastal peale tulu - tea-
daannete täieliku aasta aruande
mis peab sisaldama bilanssi aru-
ande aasta alguses ja lõpus,
kasude ning kahjude arve.

Aruandest nähtub: 1 - varandus
arvestus, 2 - tulemusarvestus 3.-seletus
osa. Varandusarvestus - bilanssi
sheet, mil nimetatuse ka äri-
seis, ettevõtte varade näivitamine
algu need anna või võõrad

mis on käitise elamise tunnuseks.
 2 - tulemusbilanss - income statement
 on ettevõtte olünaamira väljenduses
 siin ilmneb kaupade ümbertöötamine
 ja müümine või ümber-
 töötamata edasi müümine, siin-
 juures kulude kattens tulude saami-
 ne ja teenimine. Kasvuseatud on
 bilanss arvevormis raamatupidamis-
 põhimõttel, ettevõttesse mahutatud
 ama ja võrrkapitalide vastastikusse
 paigutamise, nende kasutamiseega
 ettevõttes teatud aja vältel. Selles
 esinevad aktiiva ja passiva. Aktiiva
 näitab ettevõtte tegevsemiseks vaja-
 lised varandusosad, masinad, ehi-
 tised, sularaha kassas ja pankades
 keelad, materjalid, õigused teiste
 isikute vastu ja veksliid j.t. ning
 immateriaalsed varad: patendid,
 firma väärtus ja autoriõigus j.m.
 Passiva näitab varanduste
 saamist, finantseerimist, hüviste
 nävitamist ja kaotusi minekut.
 Sii kuuluvad samuti materiaalsed,
 kui ka immateriaalsed hüvised

töö, reklaam, liiklusteenistus, kapitali kasutus, üüritud hoone kasutus ettevõttes teatud arvestus perioodi jooksul.

Maksuinspektor võrdleb aruande andmeid äri-raamatutega, igal maksu aastal. On aruande ja raamatupidamise andmed lahkumised laeb maksuinspektor äri-raamatud puudulikeks ja ka aruande mitte usaldusväärseks, ning kogub kaudseid andmeid ettevõtte tulu suuruse kohta.¹⁶

---

16. Adm OT. § 36. . . kaalus tule jätta tagajärgi ta, sest äri-raamatute tähtsustamisel, millele alusel ettevõtte aruanded kasutatakse alali loetud äri-raamatute näidatute tuba inventuuri hinnad ebaõiged ja ei vastanud tegelikule tuba hindadele, seepärast on maksuasutised äiti jätnud kõrvale maksualuse tulu kindlakstegevise TMS. 388-15 ja 19 korras ja läinud üle tulu hindamisele võttes aluses ärimaksu komisjoni andmed ettevõtte puhta kasu kohta.

Eriti tähtsust raamatupidamise
 ekspertisil võib kontrollandumena
 Korrespondents.

Pääle äri ja arveraamatute,
 esinevad töenditena ka asjade-
 ja majapidamis-raamatud. Väba-
 kutseliste, nagu arst, advokaat
 ja maamõõtja, ning notar jät
 asjade raamatute sisseanded on
 atseded töendid see kohta, et maksu-
 kohuslane sest allinast on saanud
 tulu ja ^{mähtud} asjade üldarv.

Majapidamis raamatud peegel-
 davad majapidamise tegelikkuse
 läbikäimist, kui sissetulnud ja vähän-
 minekud baseeruvad dokumentidel
 Peamiselt esinevad siin talumaja-
 pidamis raamatud.¹⁷

---

17. R.A.O t. nr. 265 // 36.a. Talumajapida-
 mise kohta peetakse raamatud
 osutusid puudulikuks, sest puudu-
 sid omatarvitatud arve ja töendid
 sissetulnute kohta. Etel põhjuseil
 marsuasutis ali aigustatud tulu
 hindama puhta kasu rbl. arve järgi.

§ 11.

Tunnistajad ja oskurid.

Erilises menetluses heugitavaid töendeist olens loendada tunnistajate öeldisi, oskurite arvamus, ning paigavaatluse andmete näol.

Tunnistajate küsitlemine an mäel-
dar üksnes olustinu partilise külje
tuvastamises, mitte normide talgan-
damises, ega juriidilises järelda-
mises.

Tunnistajate välgarritsumise aigus
an mansuaretisel 1. - isirud kellele
inspektor ama nõudekorraldisega
lubab anda soovitud teateid suulises
2. - mansuinspektor, või mansurohus-
lane väib kutsuda paivilinule
vaatlusele tunnistajaid, (MNS § 48)
kelle ülesandens an alla töenda-
jans vaatlusel ilmnenud ajaolude
suhtes. Tunnistajans ilmumine an
kohustuslin (MNS § 47) peale seaduses
atseselt loendatud isirutel: s.o.
1. - mansurohuslase abiraasa,
ülenerad, alanerad sugulased,

eestlaste ja hoolealused, ning
 külgjoones sugulased ja häimlased
 teise astmeni. Loendatud isikust
 ei saa olla tunnustajaks need,
 kelle füüsilisist või vaimlistest
 defektidest järgneb, et nad ei saa
 tajuda parte. Etend isikute
 taandamist peab ametiasutis jälgi-
 mo ex officio, must juhtudel peab
 massurohulane taastama taanda-
 mist.¹⁸ Tunnustaja on rahustatud
 vastama kõigile küsimustele, mis
 esitatud temale teadaoleva aja-
 alu kohta. Küsimusele mis saab
 varalist rahju temale eudale, või
 alla temale näbistar eudale, abi-
 raasale ja eestpostjale, ning
 võib tulla tunnustajale enesele
 kesiminaaljalitamise abu (ead 5366)
 Kas võib siin lugeda varalise
 rahju all ka äri- või ettevõtte-
 pidaja ärgust loobuda teadete
 andmisest ärisuhete hakuusta-
 mise vältimiseks massurohula-
 sega, selle kohta seaduses vastavad

18 RAAst. nr. 280, § 350. tunnustajate taanda-
 mist peab arjaosaline ise näendama.

sätet ei leidu. ENKS. 347 p. 2 lubab
 oga otseselt reelduda teadete
 andmisest isinuid, kes teenivad
 marsuohuslase juures. ENKS. kui-
 ller generalise normide tühiute
 puhul tulevad arvesse administ-
 ratiiv menetlusseaduse normid.
 Sellekohaselt tuleks ka varaudus-
 liinu rahju värtimisens määritle-
 tud reeldumus-ajusega tunnista-
 jate all mäista marsuohusla-
 se teenijaid.

Seaduses on ka lubatud reelduda
 riigiteenijail tunnistamisest, kui
 teadete andmine pole kooskõlas
 saladuse hoidmise kohusega.

Oskurit ENKS-e mättes võib
 kvalifitseerida tunnistajana, kes
 erib erilisi teaduslikke, majandus-
 likke, tehnilisi või kunstilisi tead-
 misi (ENKS 52). Oskur avaldab alati
 vaid oma arvamust olgu lähte-
 või täiendandmete suhtes. Oskurit
 ei või kunagi lasta määrata
 marsustamisaluse arvulist suurust.

Mansuinspektor kutsub rahale
 ajatundjaid, kui ülevaatuse ese-
 med tingivad seda, nagu näiteks
 äri- arveraamatute kontroll, eriliste
 kaupade, muinsusesemete hinnang.
 Ajatundja välganuttumine on
 ka mansuinspektorile subjektiveer-
 süsus. st ilma mansuinspektori nõus-
 tusega. Ekspertidid võib alla isin-
 kellel on erilised teadmised esita-
 tarate asjaolude kindlustegemiseks.
 Kui ekspert leiab, et tal pole vasta-
 vaid teadmisi võib ta keelduda
 oma arvamus avaldamisest. Pääle
 ametlike ekspertide võib kasu-
 tada ka mitteametlikke, kui seda
 tingivad vaalusohtid. Ka võib
 kasutada ametlikke eriasetisi, kui
 eriseadus seda ei neela.

Ekspertidid ei või kutsuda
 AONS § 74. ettenähtud isikuid:

1. - mansuinspektor abinõuasat.
2. - mansuinspektor sugulasi otse-
 jaones. 3 - kõrvalsugulasi kuni
 kolmanda astmeni. 4. - häim-
 lasi teise astmeni. ja 5 - mansu-

Kohuslase teenijaid ja volinikke-
 võnde isinute taandumist
 või taandumist peab maksu-
 asutis valvama ise ex officio
 ja arrestama maksukohuslase
 taotlusi nende taandami-
 seks. Maksukohuslane võib enne
 asja arutamist esitada taanda-
 mispalve¹⁹ järgmiste seaduses
 otseselt loendatud isinute vastu:

- 1- temaga võistlevate ettevõtete
 pidajad, selle aktsionärid ja otse-
 joones sugulasi astmete peäle
 vaatamata, ning kõrvaljoones
 sugulasi kolmanda astmeni,
 samuti häimelasi teise astmeni.
2. - maksukohuslasega võistlevate
 ettevõtete teenijaid ja generaal-
 volinikke ja 3- isinuid kellel on
 häimas maksukohuslasega protsess

19. - CNPA. seletus - P-340 taandumist võib
 näuda enne asja arutamist ja hiljem
 kui taandamispärgis tekitab hiljem. Taanda-
 mist võib näuda ka momeendil, pärgis
 peab olema kaaluv ja tõestatud.

Enne ülesannete täitmisele asumist tuleb oskurile meele tuletada, et ta on kohustatud täitma oma ülesannet kokkuvõlas ärgusnormidega ja hoidma saladuses käin mis ta saab teada oma ülesande täitmisel. Eksperdid avaldavad oma arvamuse harilikult kirjaliselt, kui ka suuliselt. Eksperdi arvamuse kohta seatakse kokku vastarant, mis antakse ka läbivaatamiseks mansuokhuslasele kes võib esitada sellele vastuseletusi. Oluline eksperdi alemasalul nad avaldavad arvamuse kas üksmeelselt või häälteenamusega. Vastar seletus protokollitakse AEMB. esimehele kohaselt. Mansuokhuslane ise, või tema esindaja peab alati kehtutama ekspertide toimimisele, kus ta võib ärguse esitada oskurile küsimusi ja taadada teatud oskureid.

20. Adm. O.T. 1937. 86: 21 asjaosaline

§ 12.

Ülevaatus

Esemete ülevaatus jaguneb painlikkuse ja mittepainlikkuse, vastavalt sellele, kas see toimub nende tavalisel asu kohal või tuuakse nad ülevaatuses määratud kohta. Seondub see esemete omadusega.

Vaatleme kõigepealt painliku ülevaatus, kui suurema ulatusliku audmete kogumise vahendit saadeldavate esemete ja tööudite kogu suhtes.

Painliku ülevaatus on lubatud nii kaubaandus- kui ka tööstusettevõttes (EN § 5 § 48) Järelikult

---

saaks teatud tingimustel asjatundjad taandata siis peab temal teada olema kes teine asjas ekspeditsioon on kutsutud. Või vajalikkus osutada asjatundjatele täiendavaid küsimusi esitada. Kui seda võib manniinspektor, siis seaduse mõtte järgi võib seda ka ekspeditsioon.

võib manniinspektor seaduse, kuni üldnormi rahaselt toimetada praimliinu ülevaatust ruumides, kus toimub kaubaanduslik või tööstustegevus, erandajapidamiseks seda normi laiendada ei ole alust²¹. Ülevaatust võib toimetada töö või äritundidel, kuid selliselt, et see ei sega juansvat tööd. Kahal peab viikima keegi ajaosalistest, kelle poole võib pöörata küsimustega seletuse saamiseks. Küsitella võib ka kolmandaid, ümbruskondseid isikuid. Arides kus peetakse äri- või arveraamatuid näutakse need väga kahal vaatamiseks. Kui need ei tarnitada ettevõtte juansvas

20. laiendar tälgitsemine viiks amavoli väimalustele mola ei saa kaasõlastada äigusriigi näutega.

tegevus. võib raamatuid võtta kaasa maksuasutusse. Maksuinspektor on äigustatud tegema raamatuid vägarõtteid, ärakirju kui tõendeid maksustamise artiktele juure lisamiseks.

Raamatuid nähtub ehitlasi kellega on maksuohuslasele ärilised sidemed, et liida täiendavaid, kui ka kontrolltõendeid ja andmeid. Kontrollimiseks on äigus maksuinspektoril taimele da painliku ülevaatust palmanda isiku kaubandus tööstus ettevõttes (ENPS § 48 lg 3.)

Ülevaatuse lõppedes peab koostatama atserahe protokoll, kus peab nähtuma:

1. - ülevaatuse koht, aeg ja ese
2. - ülevaataja juuresolnud ametnikkude tunnistajate ja asjaosaliste nimed.
3. - ülevaatuse käiku ja tulemused. 4- asjaosaliste ja tunnistajate seletused. (ENPS 350)

Protokoll tuleb lisandada
asjatöimesse. Kui ametlik-
ant eris protokoll avaliku
daru meedi tööstusjäre.